

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY JEŻÓW SUDECKI
NA LATA 2016-2025

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział I. Źródła i podstawy prawne	4
Rozdział II. Charakterystyka Gminy Jeżów Sudecki	6
2.1. Położenie geograficzne	6
2.2. Sytuacja demograficzna	6
2.3. Sytuacja gospodarcza	8
2.4. Zasoby i warunki mieszkaniowe	9
2.5. Edukacja	10
2.6. Kultura	11
2.7. Ochrona zdrowia	11
2.8. Bezpieczeństwo publiczne	12
2.9. Pomoc społeczna	12
Rozdział III. Diagnoza problemów społecznych w Gminie Jeżów Sudecki	14
3.1. Sytuacja rodzin i dzieci oraz bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	14
3.2. Problemy na rynku pracy – bezrobocie	17
3.3. Alkoholizm i narkomania	20
3.4. Niepełnosprawność	22
3.5. Przemoc w rodzinie	23
3.6. Problemy starości	26
Rozdział IV. Analiza SWOT	27
Rozdział V. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Jeżów Sudecki	30
Rozdział VI. Obszary działań, cele i zadania	31
6.1. Obszar I – Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu oraz wykluczeniu społecznemu	31
6.2. Obszar II – Wspieranie rodzin	33
6.3. Obszar III – Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych	36
Rozdział VII. Źródła i struktura finansowania	37
Rozdział VIII. Zarządzanie realizacją strategii	38
8.1. Wdrażanie i harmonogram strategii	38
8.2. Monitoring i ewaluacja	39
8.3. Zmiany w strategii	40
Zakończenie	40
Spis tabel	41
Spis wykresów	41

Wstęp

Problemy społeczne będące wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej polegający głównie na łagodzeniu skutków nabrzmiałych niekorzystnych zjawisk okazał się nie dość skuteczny. Podejmowane działania skierowane były na walkę z rezultatami problemów, brak natomiast było wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie rośnie liczba osób – beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. Dlatego też potrzebą chwili jest opracowanie spójnych, całościowych, perspektywicznych programów polityki społecznej. Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest **strategia rozwiązywania problemów społecznych**. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b ust. 2, Strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

1. Diagnozę sytuacji społecznej;
2. Prognozę zmian w zakresie objętych strategią;
3. Określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, której zadaniem jest udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej i nie potrafią przezwyciężyć jej przy wykorzystaniu własnych sił, możliwości i uprawnień. Własne siły i możliwości oznaczają nie tylko osobiste umiejętności jednostki, ale także możliwości bliższej i dalszej rodziny, sąsiadów, znajomych oraz szerszej społeczności lokalnej. Tak rozumiana pomoc społeczna z jednej strony daje szerokie możliwości działania, z drugiej jednak – w trudnych warunkach społeczno – gospodarczych, może te możliwości ograniczać. Należy podkreślić, że choć każde społeczeństwo winno budować sieć zabezpieczenia socjalnego, to jednak koszt tego systemu zdecydowanie przekracza możliwości finansowe państwa. Obecnie stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, co spowodowane jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak redukcja zatrudnienia, deficyt nowych miejsc pracy, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób niepełnosprawnych.

W myśl nowej strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji,

elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie, zarówno w procesie planowania, jak też realizacji. Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na stosowanie ewentualnych zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań, w zależności od zmieniających się warunków oraz potrzeb społecznych.

Dokument ma charakter kilkuletni, został przygotowany na lata 2016-2025. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwi ubieganie się o środki zewnętrzne, m. in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Materiałem wyjściowym do prac nad gminną strategią rozwiązywania problemów społecznych były wyniki - prowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżowie Sudeckim na przestrzeni kilku lat - analiz kwestii społecznych, w tym przede wszystkim problemów i potrzeb zgłaszanych przez klientów ubiegających się o pomoc. Zostały one uzupełnione przez wyniki analiz prowadzonych przez inne jednostki samorządowe i administracji publicznej, Powiatowego Urzędu Pracy, szkół na terenie gminy oraz policji, a także materiałów powstałych podczas spotkań przy wypracowywaniu Strategii Rozwoju Gminy Jeżów Sudecki na lata 2015-2025.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeżów Sudecki na lata 2016-2025 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Rozdział I. Źródła i podstawy prawne

Obecnie wiele aktów prawnych reguluje zadania szeroko pojętej pomocy społecznej oraz innych dziedzin ze sfery społecznej takich jak: edukacja, zdrowie, rynek pracy, sport, kultura itd. Większość zadań realizowana jest przez samorządy terytorialne z dochodów własnych, subwencji i dotacji. Do realizacji zadań przewidziano również liczne programy m. in. takie jak :

- program pomocy państwa w zakresie dożywiania,
- program powrót osoby bezdomnej do społeczności,
- krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- program opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym min. Karta Dużej Rodziny,
- krajowy program zatrudnienia.

Poza programami wynikającymi z przepisów ustawowych opracowano szereg programów resortowych, których powodzenie jest możliwe wyłącznie przy zaangażowaniu władz lokalnych, a nie tylko instytucji rządowych. Samorządy mają również obowiązek opracowywania własnych programów takich m. in. jak:

- program współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- ocena zasobów pomocy społecznej,

- gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- gminny program przeciwdziałania narkomanii,

Wielkość i różnorodność programów kierowanych do społeczności lokalnych wymaga sprawnej koordynacji. Wydaje się, że naturalnym narzędziem do realizacji tych celów może być także strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Opracowując *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jezów Sudecki na lata 2016-2025* opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z obowiązującymi przepisami oraz wymogami prawnymi.

Na treść i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ niżej wymienione akty prawne:

Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich 10 lat podlegała modyfikacjom, które niestety nie przyniosły spodziewanych rezultatów. Stąd konieczność wprowadzenia większej zmiany, która w sposób widoczny będzie oddziaływać na system pomocy społecznej. Również obecna sytuacja społeczno – gospodarcza wymusza przeprowadzenie gruntownych zmian. Brak jest alternatywy dla tych propozycji, bowiem pozostawienie w całości obecnych rozwiązań, będzie skutkowało narastaniem zjawiska wykluczenia społecznego i popadaniem coraz większych grup społecznych w ubóstwo, co skutkowałoby wzrostem liczby osób, które w okresie najbliższych lat będą korzystały ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Taka sytuacja miałaby negatywny wpływ na stan finansów publicznych, a także w dalszym ciągu prowadziłaby do znacznego obciążenia budżetów samorządów lokalnych.

Zgodnie z projektem ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw projektuje się zmiany, których celem jest podniesienie efektywności systemu pomocy społecznej przez zwiększenie podmiotowości odbiorcy pomocy, który będzie miał, większy niż dotychczas, wpływ na pokonanie swojej trudnej sytuacji życiowej, poprzez nie tylko współpracę z pracownikiem socjalnym, ale także poprzez świadomy wybór oferowanych usług socjalnych. Zmiany w systemie pomocy społecznej mają przyczynić się do tego, aby przyznawane świadczenia, oferowane usługi socjalne, w tym praca socjalna, odpowiadały rzeczywistym potrzebom i możliwościom osób i rodzin, a zastosowane mechanizmy bardziej mobilizująco i aktywizująco wpływały na ich postawy oraz poprawę gotowości aktywnego udziału w życiu publicznym, w tym współdziałania z lokalnym środowiskiem społecznym.

Pozostałe akty prawne:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- Ustawa z dnia 29 maja 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji,
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionych do alimentów z dnia 7 września 2007 r.,
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny,
- Ustawa z dnia 04 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Rozdział II. Charakterystyka Gminy Jeżów Sudecki

2.1. Położenie geograficzne

Gmina Jeżów Sudecki położona jest na wzgórzach Gór Kaczawskich, otaczających z północy Kotlinę Jeleniogórską. W skład Gminy wchodzi 8 sołectw: Jeżów Sudecki, Siedlęcín, Dziwiszów, Czernica, Chrośnica, Płoszczyna, Wrzeszczyn, Janówek. Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo, ale istniejące warunki terenowe i przyrodnicze sprzyjają mieszkalnictwu, rozwojowi turystyki, rekreacji i sportu. Tereny wokół Góry Szybocowej, Wzgórz Dziwiszowskich i Łysej Góry stanowią naturalne zaplecze do uprawiania sportów rekreacyjnych i wypoczynku mieszkańców naszej gminy oraz amatorów turystyki z Jeleniej Góry. Bliskie sąsiedztwo z Jelenią Górą sprawia, że gmina jest atrakcyjna dla inwestorów budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne go i zagrodowego. Unikalne walory przyrodniczo – krajobrazowe objęte są ochroną w Parku Krajobrazowym "Dolina Bobru", który na terenie gminy rozciąga się na powierzchni 1797 hektarów, oraz w naturalnych zespołach lasów Gór Kaczawskich.

2.2. Sytuacja demograficzna

Gminę Jeżów Sudecki zamieszkuje 6987 mieszkańców (stan na 31.12.2014 r.). Dominującą grupą są mieszkańcy w wieku produkcyjnym. Ogólnie kobiety stanowią ok. 52 % mieszkańców. Dzieci i młodzież poniżej 18 roku życia stanowią ok. 20 % ogółu mieszkańców Gminy Jeżów Sudecki.

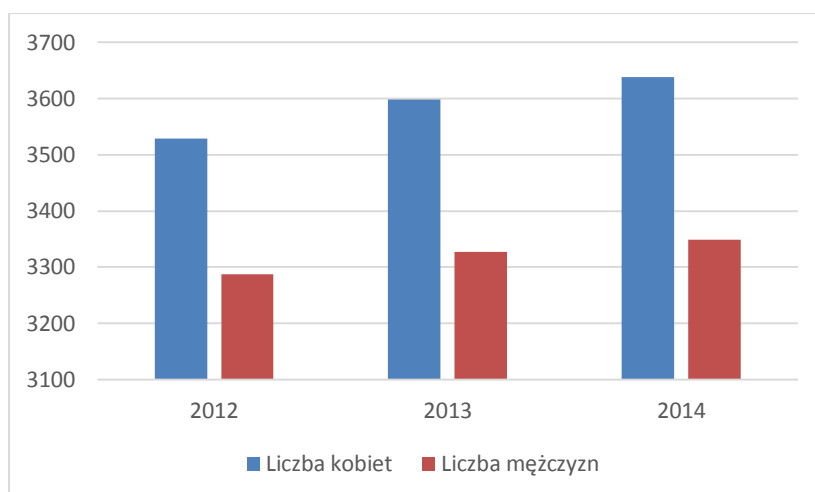
Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy w latach 2012-2014:

Rodzaj danych	2012	2013	2014
Liczba ludności ogółem	6816	6925	6987
Liczba kobiet	3529	3598	3638
Liczba mężczyzn	3287	3327	3349

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji Ludności UG Jeżów Sudecki

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się niewielkie wahania zachodzące w liczbie mieszkańców gminy. Jak wynika z przedstawionego opracowania, w analizowanym okresie liczba mieszkańców Gminy Jeżów Sudecki nieznacznie zmieniała się wykazując tendencje wzrostowe. W ogólnej strukturze płci dominują kobiety. Liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn była wyższa o 289 osób w roku 2014, natomiast wskaźnik liczby kobiet na 100 mężczyzn, czyli współczynnik feminizacji wynosi 109.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy z podziałem na kobiety i mężczyzn.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji Ludności UG Jeżów Sudecki

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Jeżów Sudecki została przeanalizowana na przestrzeni trzech lat. Na podstawie zebranych danych zaobserwowano zachodzące w tej materii zmiany. Porównując strukturę ludności gminy można stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym. Osoby w wieku aktywności zawodowej to 67,62 % w 2012 r. 67,16% w 2013 r. i 66,26% w 2014 r. Najwyższy udział tej grupy w ogólnej liczbie mieszkańców odnotowano w 2012 r., w kolejnych latach widać tendencję spadkową. Biorąc pod uwagę wpływ zasobów ludzkich na rozwój gospodarczy gminy stanowi to niekorzystny aspekt. Na podstawie uzyskanych danych zaobserwowano również inny proces zmian w strukturze wiekowej ludności, tzn. maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na rzecz wzrostu liczby mieszkańców w wieku emerytalnym. W grupie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym odnotowuje się spadek udziału w ogólnej liczbie mieszkańców tj. w 2012 r. osoby te stanowiły 19,76% ogółu mieszkańców gminy, w 2013 r. - 19,65%, zaś w 2014 r. – 19,60%. Analizując zmiany zachodzące w tej grupie wiekowej, można wskazać, iż jest to spowodowane zmniejszającą się liczbą urodzeń, a tempo zachodzących zmian wskazuje na spadek siły roboczej w przyszłości. Z danych zawartych w zestawieniu wynika, że grupa mieszkańców Gminy Jeżów Sudecki w wieku poprodukcyjnym rośnie. W 2012 r. osoby te stanowiły 12,61% ogółu mieszkańców gminy, w 2013 r. – 13,18%, w 2014 r. – 14,12%. Osoby w tej grupie wiekowej często borykają się z wieloma trudnymi do rozwiązania problemami społecznymi wpływającymi na jakość ich życia. Do czynników tych należą między innymi niepełnosprawność i przewlekłe choroby.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014.

Rodzaj danych	2012	2013	2014
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1347	1361	1370
Liczba osób w wieku produkcyjnym	4609	4651	4630
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	860	913	987

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji Ludności UG Jeżów Sudecki

Zagrożeniem dla Gminy Jeżów Sudecki w obszarze demografii jest niewielki przyrost naturalny, co przekłada się na mały procent osób w wieku przedprodukcyjnym. Biorąc pod uwagę tendencje niskiego wskaźnika urodzeń skutkować to będzie w niedługim czasie pogłębianiem się starzenia mieszkańców gminy.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności w gminie w latach 2012-2014.

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
-----	-----------	-------	--------------------

2012	68	73	- 5
2013	58	78	- 20
2014	62	60	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z USC Jeżów Sudecki

Z powyższych danych wynika, że w Gminie Jeżów Sudecki najniższy przyrost naturalny odnotowano w 2013 r. – 20. W 2014 r. przyrost jest dodatni. Biorąc pod uwagę powyższe dane należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane kwestie. Mianowicie zmniejszającą się liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz systematyczny wzrost liczby osób starszych. Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci, młodzieży jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie zapewnienie im odpowiedniego dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie zapewnić odpowiednią pomoc materialną i rzeczową, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

2.3. Sytuacja gospodarcza

Główne obszary działalności gospodarczej gminy to działalność handlowa, usługowa i budownictwo. Szczegółowe dane dotyczące struktury prowadzonej działalności gospodarczej zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 4. Struktura prowadzonej działalności gospodarczej prowadzonej na terenie Gminy Jeżów Sudecki według sekcji.

Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	8
Przetwórstwo przemysłowe	66
Dostawy wody: gospodarowanie ściekami i odpadami	1
Budownictwo	123
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	175
Transport i gospodarka magazynowa	47
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	21
Informacja i komunikacja	16
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	37
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	64
Działalność w zakresie administrowania i działalność wspierająca	22
Edukacja	11
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	64
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12
Pozostała działalność usługowa	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Jeżów Sudecki, na dzień 31 grudnia 2014 r. zarejestrowano 694 podmiotów gospodarczych, w tym najwięcej w sekcji handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, co stanowi 25,22% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Duże znaczenie dla gospodarki gminy mają również podmioty gospodarcze działające w ramach sekcji budownictwo – 17,72% wszystkich zarejestrowanych podmiotów.

Tabela 5. Pracujący mieszkańcy gminy.

Osoby pracujące	2012	2013	2014
ogółem	385	426	395
w tym kobiety	156	177	161
mężczyźni	229	249	234

Powyższa tabela pokazuje ile osób spośród mieszkańców gminy jest zatrudnionych. Zauważa się tendencję wzrostową, przy czym najwięcej (426 osób) pracowało w 2013 r.

2.4. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Bezpośredni wpływ na standard życia mieszkańców gminy mają zasoby i warunki mieszkaniowe. Determinują one w znacznym stopniu zaspokojenie ludzkich potrzeb, w tym poczucia bezpieczeństwa i stabilności życiowej.

W latach 2012-2014 liczba mieszkań w Gminie Jeżów Sudecki stopniowo zwiększała się. Z liczby 2204 w 2012 r. do liczby 2271 w 2014 r. Podobna tendencja dotyczy ilości izb w mieszkaniach (z 10527 w 2012 r. do 10901 w 2014 r.) oraz powierzchni użytkowej mieszkań (231655 m² w 2012 r. do 242054 m² w 2014 r.).

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe.

	2012	2013	2014
Mieszkania	2204	2238	2271
Izby	10527	10720	10901
Pow.użytkowa w m.kw.	231655	237075	242054

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dostęp do bieżącej wody posiada 95,3% mieszkań, 86,3% ogółu mieszkań wyposażonych jest w łazienkę, zaś 72,1% posiada centralne ogrzewanie.

W zasobach gminy znalazły się zaledwie 3 lokale socjalne o łącznej powierzchni użytkowej 118 m². Taki stan utrzymuje się od 2012 r. Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez Urząd Gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe.

	2012	2013	2014
Liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	6	6	5
Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	52	39	85
Wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł.)	6603	5952	5579

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Jeżów Sudecki

Na przestrzeni lat 2012-2014 liczba rodzin w Gminie Jeżów Sudecki, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy spadła z 6 do 5. Są to nieznaczne wahania. Wzrosła natomiast liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych z 52 (2012) do 85 (2014). Spadła wartość przyznanych dodatków- z 6603 (w 2012 r.) do 5579 (w 2014 r.).

2.5. Edukacja

Edukacja wiąże się nie tylko z nauką i zdobywaniem wiedzy oraz umiejętności, ale to także proces, który wpływa na rozwój umiejętności interpersonalnych, inspirowanie postawą twórczą, uczy motywacji do większego wysiłku i wytrwałości, a także pozwala na dookreślenie ścieżki rozwoju człowieka. Edukacja rozumiana jako wykształcenie, wychowanie jak również nauka oraz zdobywanie wiedzy stanowi niezwykle ważną inwestycję społeczną i gospodarczą, która przekłada się niewątpliwie na jakość oraz poziom naszego życia.

Na system oświaty na terenie Gminy Jeżów Sudecki składają się trzy placówki edukacyjne, tj.:

- Zespół Szkół w Jeżowie Sudeckim, zawierający połączenie dwóch różnych typów szkół – szkołę podstawową i gimnazjum,
- Szkoła Podstawowa w Czernicy,
- Szkoła Podstawowa w Siedlęcinie.

W każdej placówce funkcjonują oddziały przedszkolne. Poniższa tabela prezentuje ilość oddziałów w gminie oraz ilość uczęszczających dzieci.

Tabela 8. Oddziały przedszkolne w gminie.

	2012	2013	2014
Ilość oddziałów przedszkolnych	3	4	5
Ilość dzieci	56	73	66
w tym chłopcy	32	40	31
dziewczynki	24	33	35
Dzieci 6 letnie	19	22	12
Dzieci 5 letnie	33	29	37
Dzieci 4 letnie	3	9	12
Dzieci 3 letnie	1	8	5
Dzieci pon.3 lat		2	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w gminie na przestrzeni lat 2012-2014 wzrosła. W 2013 r. była najwyższa (73 dzieci), najniższa ilość dzieci wystąpiła w 2012 r. W roku 2014 66 dzieci uczęszczało do oddziału przedszkolnego.

Ilość szkół podstawowych i gimnazjum w Gminie Jeżów Sudecki od lat jest stała. W poszczególnych latach różni się ilość uczniów tych placówek. Rośnie liczba uczniów szkół podstawowych, z 264 w 2012 r. do 272 w 2014 r. Rok 2013 przyniósł nieznaczny spadek uczniów. Podobnie wygląda ilość uczniów gimnazjum. Wahania są niewielkie, od 113 w 2012 r. do 117 w 2014 r., w którym zanotowano spadek w porównaniu do roku 2013.

Tabela 9. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjum w gminie.

	2012	2013	2014
Szkoły podstawowe	3	3	3
Uczniowie	264	260	272
Chłopcy	123	119	131

Dziewczęta	141	141	141
Indywidualne nauczanie (ilość uczniów)	-	-	1
Gimnazjum	1	1	1
Uczniowie	113	119	117
Chłopcy	55	55	57
Dziewczęta	58	64	60
Indywidualne nauczanie (ilość uczniów)	1	1	1
Klasy integracyjne	3	2	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szkoły, dbając o wszechstronny i harmonijny rozwój uczniów poprzez wspieranie w pogłębianiu wiedzy, kształtowaniu potrzeb i umiejętności, stwarzają warunki do rozwijania samodzielności, podejmowania odpowiedzialności za siebie i najbliższe otoczenie, zapewniają wsparcie pedagogiczno-psychologiczne, umożliwiają realizowanie indywidualnych programów nauczania. Uczniowie, którzy mają trudności w nauce są objęci pomocą w ramach zajęć wyrównawczych oraz bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych. Ponadto dzieci i młodzież szkolna mogą korzystać z bibliotek, świetlic, w których organizowane są gry i zabawy. Mają również możliwość włączenia się do kół zainteresowań, zajęć sportowych.

2.6. Kultura

Działalność kulturalna, rozumiana jako upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki w celu rozwijania oraz zaspokajania potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczności lokalnej na terenie Gminy Jeżów Sudecki, prowadzona jest w świetlicach wiejskich w poszczególnych sołectwach. Funkcjonuje Gminna Biblioteka w Siedlęcinie, Jeżowie Sudeckim i Dziwiszowie. Znaczącą rolę w krzewieniu kultury, organizacji imprez, promocji gminy odgrywają organizacje pozarządowe, które w swoich działaniach zmierzają do aktywizacji społeczności lokalnej. Najbardziej aktywne to:- Ochotnicze Straże Pożarne, Stowarzyszenia przy sołectwach, Ludowe Zespoły Sportowe. Organizują lokalne imprezy tematyczne, wspólne wyjazdy wycieczkowe.

2.7. Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Jeżów Sudecki usługi w zakresie opieki medycznej zapewnia Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Jeżowie Sudeckim z filiami w Dziwiszowie i Siedlęcinie. Ośrodek Zdrowia świadczy podstawową opiekę zdrowotną (poradnie ogólne, poradnia dla dzieci zdrowych, poradnia dla dzieci chorych, punkt szczepień, pielęgniarstwo środowiskowe). Mieszkańcy do swej dyspozycji mają także aptekę.

Tabela 10. Porady lekarskie

	2012	2013	2014
Ilość porad lekarskich	15450	15620	15650

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ilość porad lekarskich regularnie wzrasta, począwszy od 15450 w 2012 r. do 15650 w 2014 r.

2.8. Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają funkcjonariusze Komisariatu I w Jeleniej Górze. Policja przy współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeżowie Sudeckim, a także Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego

podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz realizuje program dotyczący problemu alkoholizmu i narkomani. Na terenie gminy prowadzone są czynności z zakresu prewencji kryminalnej w szkołach, spotkania edukacyjne z dziećmi podczas półkolonii oraz z seniorami pod hasłem „Bezpieczny Senior”. Komisariat I Policji realizuje swoje zadania zarówno w obrębie Gminy Jeżów Sudecki jak i miasta Jeleniej Góry, w związku z czym prowadzona statystyka policyjna zawiera wyłącznie dane ogólne odnoszące się do całego obszaru działania tzw. rewiru. Na podstawie danych Policji można stwierdzić, że wzrasta liczba zdarzeń wymagających interwencji. Zwiększająca się liczba interwencji policji z jednej strony jest zjawiskiem niepokojącym, które sugeruje nasilenie problemu przemocy, z drugiej zaś strony wskazuje na poprawę skuteczności ścigania przestępców oraz zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat konieczności reagowania na każdy przejaw nieprawidłowości czy agresji.

2.9. Pomoc społeczna

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwana dalej ustawą, określa warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej, poprzez:

- ustalenie zadań w zakresie pomocy społecznej;
- wskazanie rodzajów świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- określenie zasad organizacji pomocy społecznej;
- ustalenie zasad i trybu postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Na terenie gminy pomoc społeczna świadczona jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżowie Sudeckim. Instytucja ta mieści się w budynku Urzędu Gminy przy ul. Długiej 63 w Jeżowie Sudeckim i swoim zasięgiem działania obejmuje teren całej gminy.

Doświadczenia wielu lat wykazały że podział terenu gminy na rejony pracy socjalnej i umiejscowienie w nich pracownika socjalnego na stałe daje pozytywne efekty. Pracownicy socjalni mają bezpośredni kontakt ze środowiskiem, który służy właściwej diagnozie i ułatwia skuteczne rozwiązywanie istniejących trudności.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje szereg zadań z zakresu zadań własnych gminy i zleconych z zakresu administracji rządowej.

Według ustawy pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
8. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
9. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,

10. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
11. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art.159 ust.1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomanii,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Zgodnie z ustawą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.
2. Sporządzenie oceny zasobów w zakresie pomocy społecznej.
3. Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym.
4. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych.
5. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych.
6. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
7. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom mniemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach finansowanych ze środków publicznych.
8. Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego.
9. Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.
10. Praca socjalna.
11. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
12. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych.
13. Dożywianie dzieci.
14. Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym.
16. Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu.
17. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.
18. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
19. Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.
20. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych.
21. Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej jest finansowana ze środków budżetowych. Środki finansowe na realizację zadań zleconych przekazywane są z budżetu państwa do budżetu gminy. Ta z kolei ponosi samodzielne koszty związane z finansowaniem pomocy społecznej, w zakresie należącym do zadań własnych, przeznaczając na te cele określone środki w budżecie gminy. Nadzór nad działalnością ośrodka sprawuje Wójt Gminy Jeżów Sudecki oraz Wojewoda Dolnośląski poprzez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Rozdział III. Diagnoza problemów społecznych w gminie Jeżów Sudecki

3.1. Sytuacja rodzin i dzieci oraz bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych

Rodzina stanowi pierwszą podstawową grupę, w której dziecko rozwija się fizycznie i psychicznie. Stosunki łączące dziecko z rodzicami są relacjami totalnymi, gdyż funkcjonują na wielu płaszczyznach np. emocjonalnej, społecznej, wychowawczej, ekonomicznej. W rodzinie tworzą się określone normy, regulujące zachowanie jej członków oraz role i pozycje, wytwarzające wzajemne oczekiwania i wymagania. W rodzinie istnieją mniej lub bardziej stabilne modele równowagi interpersonalnej i normy sprawiedliwości, kształtujące przez konkretne doświadczenie emocjonalną i społeczną równowagę wewnętrzną i osobowość dziecka.

Rodzina ma do spełnienia następujące funkcje:

1. prokreacyjną,
2. społeczną,
3. kulturową,
4. gospodarczą.

Funkcja prokreacyjna wiąże się z przedłużeniem życia gatunku.

Funkcja społeczna polega na pielęgnowaniu, zaspokajaniu potrzeb emocjonalnych jej członków, zapewnieniu im odpowiedniego wychowania i startu życiowego. Te zadania należą do najtrudniejszych. Wiązą się z wieloma wyrzeczeniami ze strony rodziców, ale także pozostałych członków rodziny.

Funkcja kulturowa niesie ze sobą obowiązek sprawowania pieczy nad życiem członków rodziny, ich rozwojem duchowym, naukowym, troską nad zdrowiem, a także podaniem ręki w razie życiowych problemów.

Funkcja gospodarcza niesie za sobą obowiązek zabezpieczenia odpowiednich warunków godnego życia (prowadzenie gospodarstwa rodzinnego) i zaspokajania codziennych potrzeb członków rodziny.

Na sytuację w rodzinie, jej prawidłowy rozwój oraz możliwość spełnienia podstawowych funkcji ma wpływ wiele czynników. Jednym z czynników jest typologia rodziny. Wyróżniamy następujące typy rodzin:

Rodzina pełna - Prawidłowa atmosfera wychowawcza, w której układ stosunków między ojcem i matką staje się pierwszym wzorem zachowań dla dzieci.

Rodzina niepełna - jedno z rodziców + dzieci - W takiej rodzinie dość często pojawiają się trudności wychowawcze związane przede wszystkim ze zwiększonymi, bo sprawowanymi przez jedną osobę obowiązkami rodzicielskimi, a także z brakiem normalnej atmosfery wychowawczej.

Rodzina rozbita - Niepełna w wyniku rozwodu (trudności wychowawcze jak wyżej).

Rodzina skłócona - O nieprawidłowej atmosferze współżycia z powodu nieporozumień i kłótni współmałżonków.

Rodzina zrekonstruowana - Uzupełniona w wyniku nowego związku małżeńskiego osamotnionego współmałżonka.

Innym mechanizmem nieprawidłowego funkcjonowania rodziny są:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- bezdomność,
- problemy zdrowotne, wiążące się z pobytem w szpitalu,
- wielodzietność,
- brak własnego mieszkania, przeludnienie mieszkań,
- podeszły wiek rodziców,
- inwalidztwo.

Po dokonaniu analizy danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeżowie Sudeckim można wywnioskować, że na terenie gminy jest wiele rodzin, których prawidłowe funkcjonowanie mogło zostać zaburzone z wielu przyczyn. W obrębie gminy zamieszkuje wiele rodzin niepełnych, wielodzietnych, z niepełnosprawnością, ubogich, które kwalifikują się do korzystania ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Powody przyznania pomocy społecznej określa ustawa o pomocy społecznej, definiując katalog ryzyk socjalnych, których wystąpienie może być przyczyną udzielenia pomocy.

Tabela 11. Powody przyznania świadczeń przez OPS w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
Rodzaj trudnej sytuacji życiowej			
Ubóstwo	143	164	150
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	2	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	11	9	11
Bezrobocie	145	144	134
Niepełnosprawność	52	62	59
Długotrwała lub ciężka choroba	31	37	43
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem, w tym	35	31	32
- rodziny niepełne	24	22	22
- rodziny wielodzietne	11	8	10
Przemoc w rodzinie	1	15	18
Alkoholizm	18	22	25
Narkomania	1	2	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	1
Zdarzenie losowe	2	3	3
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłęska żywiołowa	0	5	0

Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnioskuje o pomoc, jest bezrobocie oraz ubóstwo. Istotną przyczyną udzielania wsparcia jest również niepełnosprawność, następnie długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje następujące formy pomocy: świadczenia pieniężne, zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe; świadczenia niepieniężne: praca socjalna, pomoc rzeczowa, posiłki, schronienie.

Tabela 12. Ilość osób otrzymujących świadczenia finansowe OPS w latach 2012-2014.

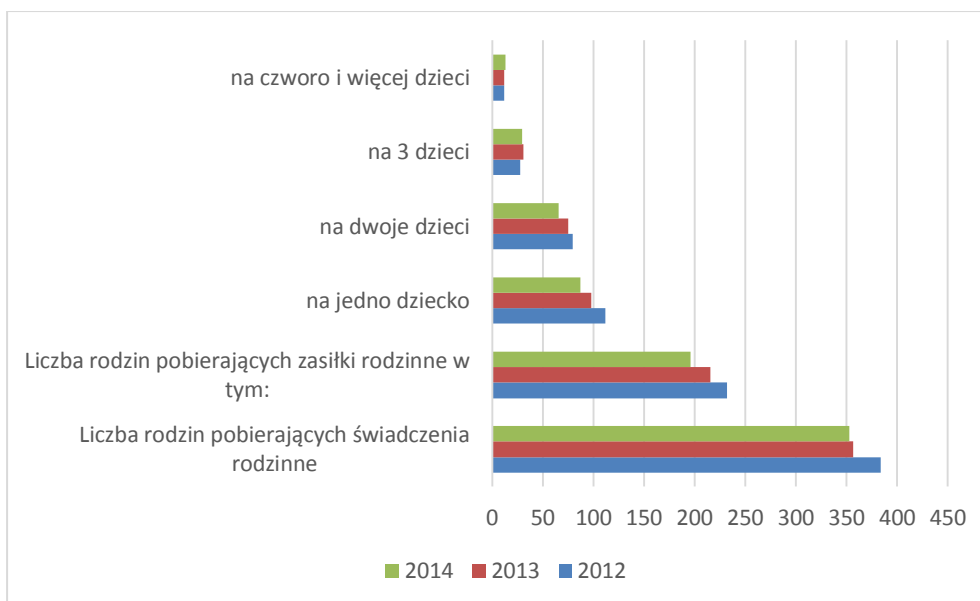
Rodzaj świadczenia	2012	2013	2014
Zasiłek stały	35	40	40
Zasiłek okresowy	138	134	121
w tym z powodu:			
bezrobocia	135	131	115
długotrwałej choroby	0	0	4
niepełnosprawności	5	3	3
inne	0	0	1
Schronienie	1	1	0
Posiłek	95	71	61
Zasiłek celowy	26	58	116
Zasiłek celowy – zdarzenie losowe	2	3	0
Sprawienie pogrzebu	1	1	1
Zasiłek celowy-kłeska żywiołowa	0	5	0

W związku z realizacją przez Ośrodek Pomocy Społecznej ustawy o świadczeniach rodzinnych, udzielano także świadczeń, które ujęto w poniższej tabeli, przedstawiającej zestawienie osób pobierających świadczenia rodzinne:

Tabela 13. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne.

	2012	2013	2014
Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne	384	357	353
Liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne w tym:	232	216	196
na jedno dziecko	112	98	87
na dwoje dzieci	80	75	66
na 3 dzieci	28	31	30
na czworo i więcej dzieci	12	12	13

Wykres 2. Zestawienie liczby rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych

W systemie pomocy społecznej Gmina Jeżów Sudecki podzielona jest na 3 rejony opiekuńcze. Wyspecjalizowana kadra OPS realizuje swoje zadania zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, nieustannie dbając o profesjonalizm i rozwój form pracy socjalnej. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, np. organizowanie wsparcia środowiskowego, udzielanie informacji, organizowanie porad i konsultacji specjalistycznych, kwalifikowanie do różnorodnych form pomocy, w postaci świadczeń usługowych, rzeczowych i finansowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia.

Doświadczenia pracy pedagogów naszej gminy wskazują na fakt, iż wszystkie problemy dziecka, zarówno domowe jak i szkolne wynikają z braku możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb biologicznych, potrzeby bezpieczeństwa, zwracania uwagi, potrzeby uznania, znaczenia, kontaktu, potrzeby przynależności, aktywności, pracy i spokoju, potrzeb poznawczych, potrzeby piękna, dodatniej samooceny, potrzeby sensu i wartości. Problemy opiekuńczo- wychowawcze dotyczą różnych sfer życia. Sporo dzieci na terenie gminy to dzieci pochodzące z rodzin biedniejszych oraz dotkniętych bezrobociem rodziców.

3.2. Problemy na rynku pracy - bezrobocie

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze na dzień 31 grudnia 2014 r. liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne wynosi 298, z czego niewiele ponad połowę (51,68%) stanowią kobiety. Tylko 37 osób, tj. 12,42% miało prawo do zasiłku dla bezrobotnych, natomiast 191 osób to osoby długotrwale bezrobotne.

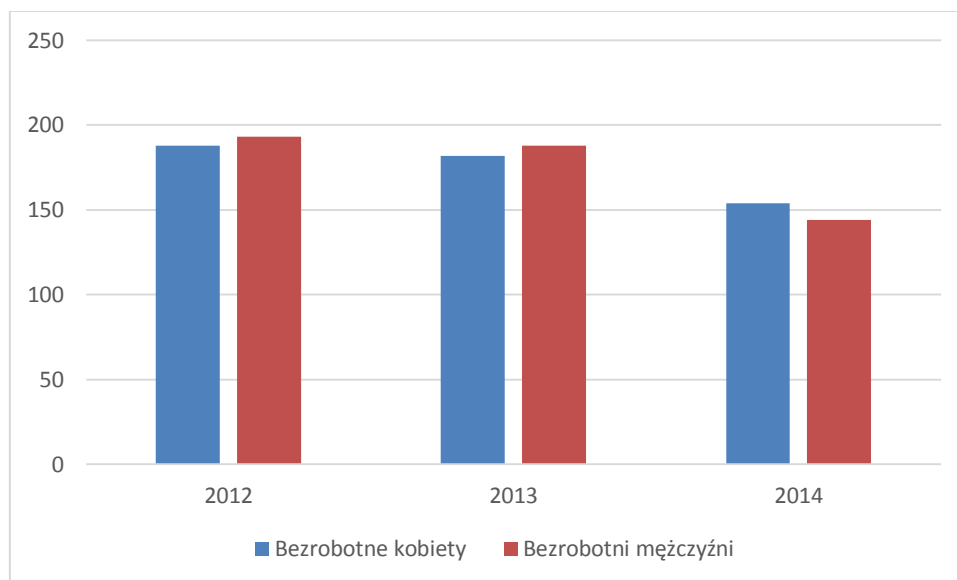
Tabela 14. Bezrobotni zarejestrowani w PUP w latach 2012-2014.

Lata	2012	2013	2014
Bezrobotne kobiety	188	182	154
Bezrobotni mężczyźni	193	188	144
Bezrobotni ogółem	381	370	298
w tym z prawem do zasiłku	77	67	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP Jelenia Góra

Analizując uzyskane dane można zaobserwować zmiany zachodzące w liczbie osób zarejestrowanych jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze w poszczególnych latach. Liczba bezrobotnych maleje z 381 w 2012 r. do 298 w 2014 r., co stanowi odpowiednio 5,59% i 4,26% ogółu mieszkańców Gminy Jeżów Sudecki. Z tabeli wynika również, że maleje liczba uprawnionych do zasiłku dla bezrobotnych. Zaobserwowano porównywalny udział kobiet i mężczyzn wśród ogólnej liczby bezrobotnych. Na przedstawionym poniżej wykresie zauważa się niewielką przewagę w liczbie mężczyzn nad bezrobotnymi kobietami w 2012 roku, zaś w kolejnych latach rośnie przewaga kobiet.

Wykres 3. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn zarejestrowanych w PUP Jelenia Góra w latach 2012-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP Jelenia Góra

Analiza struktury bezrobocia pod względem kategorii bezrobotnych wskazuje, że dominującą grupą osób pozostających bez pracy na terenie Gminy Jeżów Sudecki są ludzie powyżej 50 roku życia. Oznacza to jednocześnie dużą liczbę osób długotrwale bezrobotnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby bez doświadczenia zawodowego to młodzi ludzie, którzy po ukończeniu nauki w szkołach nie zostali zatrudnieni. Zjawisko to jest bardzo niekorzystne z uwagi na fakt, iż brak pracy w wielu przypadkach wymusza na młodych mieszkańcach gminy podejmowanie decyzji o emigracji zarobkowej jak również przyczynia się do rozwoju patologii społecznych takich jak uzależnienia i przemoc. Niebezpiecznymi skutkami bezrobocia mogą stać się również zubożenie i wykluczenie społeczne. Dla osoby bezrobotnej fakt pozostawania bez pracy przez dłuższy okres czasu stanowi duże obciążenie psychiczne, z czasem bezrobotny może czuć się niepotrzebny i bezwartościowy, co z kolei może doprowadzić do depresji. Brak pracy wpływa na pogorszenie atmosfery życia rodzinnego, zakłóca funkcjonowanie życia małżeńskiego, potęguje konfliktowość i popycha do różnych uzależnień.

Tabela 15. Wybrane kategorie bezrobotnych.

Lata	Do 25 roku życia	Długotrwale bezrobotni	Powyżej 50 roku życia	Bez kwalifikacji zawodowych	Bez Doświadczenia zawodowego	Bez wykształcenia średniego	Niepełnosprawni
2012	39	190	118	109	63	257	22
2013	35	213	126	103	54	245	24
2014	25	191	112	83	48	205	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP Jelenia Góra

Dla podopiecznych OPS dotkniętych bezrobociem dużym problemem jest regulowanie należności za opłaty mieszkaniowe, które są wysokie w stosunku do dochodów rodziny. Pierwsze oszczędności czynione są na opłatach czynszowych, następnie za media, co naraża rodzinę na dodatkowy lęk przed eksmisją lub odcięciem dopływu gazu i energii. Obserwując zachowania bezrobotnych korzystających z pomocy OPS, zauważa się że stosują oni ostrzejszy rygor oszczędnościowy - mniej wydając na żywność, odzież, przejazdy, płatne usługi. Trudna sytuacja finansowa gospodarstw domowych dotkniętych bezrobociem wymusza także ograniczenie wydatków związanych ze zdrowiem (leki, sprzęt rehabilitacyjny) i kształceniem dzieci. Bezrobocie naraża rodzinę na szereg niedogodności, sublimacje wielu ważnych potrzeb, niewłaściwe kształtowanie osobowości jej członków. Praca zawodowa wyznacza bowiem podstawy i zachowanie dzieci, system stosowanych przez nie ocen, kontakty ze środowiskiem rówieśniczym, uznawane przez nie wartości czy preferowane cele. Dążenia dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca rzeczywistość postrzegana jest przez pryzmat ich pracy zawodowej. Zmiany w statusie zawodowym choćby jednego z rodziców nie pozostają więc bez wpływu na dokonywaną przez młodych ludzi ocenę rzeczywistości oraz ich własnej pozycji. Głębokość zmian w rodzinie spowodowanych bezrobociem zależy w dużej mierze od struktury rodziny, jej faz rozwoju, statusu społecznego, stanu zagospodarowania materialnego, kondycji zdrowotnej członków rodziny oraz środowiska lokalnego. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze dalszej nauki czy zajęć dodatkowych. Odczuwanie przez dzieci własnej sytuacji jako gorszej często prowadzi do stopniowej izolacji środowiskowej, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Zawęża się krąg wspólnych zainteresowań rówieśniczych, dzieci przestają być zapraszane do wspólnej nauki i zabawy. Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników, z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób.

Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci, zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja jest przejawem braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społeczno – ekonomicznej czy życiowego nieudacznictwa. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak wykształcenie, uczciwa praca, solidarność. Zachwianie autorytetu rodziców oznacza także naruszenie spójności rodziny i może przynieść niebezpieczne konsekwencje społeczne.

Obok wcześniej wymienionych skutków bezrobocia występuje jeszcze taki element jak nieplanowe, bez zadaniowe funkcjonowanie rodziny, bez określonych bliżej celów i hierarchii zadań czekających na realizację. Racjonalne planowanie życia rodzinnego może odbywać się jedynie przy założeniu wydolności finansowej rodziny.

Część osób bezrobotnych korzystających jednocześnie z pomocy OPS podejmuje prace sezonowe, które organizowane są w ramach robót publicznych i prac interwencyjnych przez Urząd Gminy w Jeżowie Sudeckim oraz prac społecznie użytecznych, prowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

3.3. Alkoholizm i narkomania.

"Alkoholizm jako proces patologiczny objawiający się zaburzeniem czynności organizmu traktowany jest jako choroba polegająca na systematycznym, nadmiernym spożywaniu napojów alkoholowych".

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Charakteryzują ją przede wszystkim takie zjawiska jak:

- codzienne wypijanie alkoholu w celu utrzymania zadowalającego funkcjonowania,
- regularne, ale ograniczone do weekendów, picie dużych ilości alkoholu,
- ciągi picia występujące naprzemiennie z okresami trzeźwości,
- zmiany tolerancji na alkohol,
- utrata kontroli nad piciem,
- zaburzenia pamięci i świadomości,
- nawroty picia po próbach utrzymania okresowej abstynencji.

O uzależnieniu od alkoholu możemy mówić wówczas, gdy co najmniej trzy spośród wymienionych objawów występowały co najmniej przez 1 miesiąc w ciągu ostatniego roku. Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Alkoholik jest osobą niedojrzałą emocjonalnie, skłonny do wahań i wybuchowych reakcji radości i rozpaczy, które mogą prowadzić do gwałtownych, nieprzemyślanych zachowań. Cechuje go także mała odporność na frustracje, kryje w sobie lęk przed wyjściem na jaw jego uzależnienia. Jego kontakty z innymi ludźmi zazwyczaj dość płytkie i luźne, nasycone są wysokim poziomem niepokoju. Nadmierne spożywanie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki, ale także w życiu społeczeństwa. Problemy, których przyczyną jest alkohol mogą pojawiać się w różnych dziedzinach. Można mówić o następstwach rodzinnych, problemach w pracy, łamaniu porządku publicznego. Nadużywanie alkoholu w Polsce jest jedną z głównych przyczyn rozwodów. Bardzo ważnym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogarszanie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Uczą się destruktywnych dla siebie i otoczenia zachowań. W wyniku trudnych doświadczeń życiowych grozi im dezintegracja osobowości manifestująca się w różnego typu zaburzeniach emocjonalnych. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców gminy, bez względu na płeć, wiek czy też poziom wykształcenia. Zadania własne gmin w zakresie działań profilaktycznych i rozwiązywania problemów alkoholowych reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi podstawę do profilaktycznej realizacji zadań i priorytetów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Według danych z GKRPA w Jeżowie Sudeckim grupy społeczne szczególnie zagrożone problemami uzależnień od alkoholu to: bezrobotni (zwłaszcza długotrwale) i ich rodziny, rodziny wielodzietne, rodziny niepełne, ludzie młodzi (w tym młodzież szkolna) oraz rodziny trwale związane z dużymi zobowiązaniami finansowymi tj. kredytami i pożyczkami.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeżowie Sudeckim przyjęła do prowadzenia:

- w 2012 roku 24 wnioski o zajęcie się nadużywającym alkoholu członkiem rodziny
- w 2013 roku 27 wniosków o zajęcie się nadużywającym alkoholu członkiem rodziny
- w 2014 roku 47 wniosków o zajęcie się nadużywającym alkoholu członkiem rodziny

Komisja występuje do Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze o ustalenie przez biegłych sądowych stopnia uzależnienia i wskazanego rodzaju leczenia nadużywających alkoholu.

Na terenie gminy obowiązuje limit 40 punktów sprzedaży napojów alkoholowych - 25 sklepów i 15 lokali gastronomicznych (uchwała RG Jeżów Sudecki).

W roku 2012 wydano zezwolenia na sprzedaż alkoholu dla 18 sklepów i 10 lokali gastronomicznych. W roku 2013 wydano zezwolenia na sprzedaż alkoholu dla 17 sklepów i 11 lokali gastronomicznych. W roku 2014 wydano zezwolenia na sprzedaż alkoholu dla 17 sklepów i 10 lokali gastronomicznych. Prowadzący sprzedaż alkoholu w sposób szczególny uczuleni są na obligatoryjne przestrzeganie przepisów, a wśród nich głównie: sprzedaż alkoholu nieletnim i nietrzeźwym, picie alkoholu przed sklepem, w „miejscach publicznych”.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nimi kontaktu. W rodzinach, które objęte są pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picciu alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. W rodzinach objętych pomocą tutejszego Ośrodka występują problemy związane z nadużywaniem alkoholu przez członka rodziny, jednakże są to osoby, które nie przyznają się do tego faktu.

"Narkomania traktowana jako stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich".

Termin narkomania określa stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe użytkowanie narkotyków, ale posługuje się wszelkimi środkami wywołującymi euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na tle narkomanii) i mienia (rabunki, kradzieże, popełniane w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Z zebranych materiałów wynika, że na terenie Gminy problem ten występuje w niewielkim stopniu. Biorąc pod uwagę zagrożenie wynikające z zażywania środków psychoaktywnych, należy podejmować wszelkie działania profilaktyczne, mające na celu zapobieganie rozszerzaniu zjawiska.

3.4. Niepełnosprawność

Problem niepełnosprawności istniał od zawsze. Kulturę i serce narodu od niepamiętnych czasów oceniano po stosunku danej społeczności do osób starych, chorych i niepełnosprawnych.

Za niepełnosprawne uznaje się, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoby, dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Osoby niepełnosprawne napotykać liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier: architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy, czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury. Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe: bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę. Na podobne problemy napotykać osoby długotrwale chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych.

Problem osób niepełnosprawnych w naszej gminie jest bliski zarówno pracownikom samorządowym jak i społeczności lokalnej.

Wśród klientów Ośrodka Pomocy Społecznej jest ponad 200 osób niepełnosprawnych,

- 145 osobom wypłacane są zasiłki pielęgnacyjne,
- 43 osoby otrzymują z tytułu niepełnosprawności zasiłki stałe,
- 2 osoby objęto pomocą usłугоwą świadczoną przez opiekunki domowe,
- 28 osób otrzymuje świadczenie pielęgnacyjne na dzieci,
- 9 osób otrzymuje specjalne zasiłki opiekuńcze lub zasiłki dla opiekuna za sprawowanie opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Z danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Jeleniej Górze można stwierdzić, że wzrasta liczba osób ubiegających się o ustalenie stopnia niepełnosprawności. Ośrodek Pomocy Społecznej jako jednostka organizacyjna gminy w swoich zadaniach statutowych obejmuje pomocą również osoby niepełnosprawne. Ta grupa osób ma znacznie ograniczoną możliwość integracji społecznej. Służby socjalne są w stałym kontakcie z rodzinami osób i dzieci niepełnosprawnych. Z rozeznania środowiskowego, licznie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych, rozmów i obserwacji wynika, iż rodziny z problemem niepełnosprawności funkcjonują prawidłowo w środowisku lokalnym. Niepełnosprawne dzieci, młodzież i dorośli mają zapewnioną właściwą opiekę i pielęgnację ze strony rodziców lub też najbliższej rodziny. W celu właściwego diagnozowania omawianych środowisk pracownicy socjalni są w kontakcie z pedagogami szkolnymi i instytucjami, które wspierają osoby niepełnosprawne (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze). Osobom niepełnosprawnym należy świadczyć pomoc nie tylko finansową, ale także instytucjonalną. Służby socjalne podejmują działania zmierzające do pobudzenia aktywności osób niepełnosprawnych oraz umożliwienia im dostępu do różnych form wsparcia społecznego.

3.5. Przemoc w rodzinie

Definicję pojęcia przemocy w rodzinie możemy znaleźć w art. 2 pkt. 2 znowelizowanej ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wymienionych w pkt. 1, w szczególności

narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”, a pkt. 1 cytowanego artykułu mówi, że członkiem rodziny jest osoba najbliższa, a także inna wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca.

Wcześniej brak definicji przemocy w rodzinie w systemie prawa utrudniał przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, gdyż była ona zjawiskiem niedookreślonym przez prawo. Definicja określona w art. 2 pkt 2 ustawy została stworzona na potrzeby ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i ma duże znaczenie w kontekście obowiązków realizacji określonych zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez organy administracji publicznej.

Przemoc jest często problemem ukrytym, któremu towarzyszą inne dysfunkcje w rodzinie. Skutki przemocy u dorosłych osób oraz dzieci są wielowymiarowe, często na całe życie, począwszy od charakteryzującego osoby pokrzywdzone zespołu stresu pourazowego, poprzez choroby psychosomatyczne i psychiczne, nerwice lękowo-depresyjne, po różnego rodzaju zaburzenia zachowania, a także uzależnienia. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym, celowym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- odbywa się w warunkach nierównowagi sił – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca jest silniejszy, a ofiara słabsza,
- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc można podzielić na cztery rodzaje przemocy, w zależności od formy zachowań sprawcy, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Rodzaje przemocy – formy zachowań.

Rodzaje przemocy	Formy zachowań
Przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
Przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
Przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.
Przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Źródło: Niebieska Linia

Polskie prawo bardzo wyraźnie wskazuje, że krzywdzenie członków rodziny jest przestępstwem i jak każde inne podlega karze. Każda osoba doznająca krzywdy ma prawo do ochrony, a przede wszystkim do powstrzymania i przerwania przemocy. Osoba będąca ofiarą przemocy w rodzinie ma za sobą na ogół wiele przykrych i trudnych doświadczeń, jednocześnie doświadczać może poczucia bezskuteczności własnych działań, które miałyby przerwać przemoc, a także doznawać może wielu trudnych doświadczeń ze strony instytucji mających na celu przeciwdziałać zjawisku przemocy w rodzinie. Bardzo istotne jest, by przełamywać stereotyp i wyraźnie podkreślać, że żadne zachowanie osoby nie usprawiedliwia przemocy i do niej nie upoważnia. Długotrwała przemoc rodzi określone skutki u osoby jej doznającej: wstyd, strach, bezradność, złość, określone objawy somatyczne i wiele innych. Ważne jest więc, by pomoc ofiarom przemocy w rodzinie szła wielotorowo. Powinny to być z jednej strony konkretne oddziaływania prawne, a z drugiej strony psychologiczne.

Zjawisko przemocy jest bardzo trudne do zdiagnozowania. Ze względu na istniejące mity i stereotypy ludzie często tego, co się dzieje w domu, nie nazywają przemocą. Sąsiedzi oraz najbliżsi nie chcą się wtrącać. Osoby poszkodowane ze względu, na lęk i strach przed sprawcą ukrywają ślady świadczące o stosowaniu wobec nich przemocy. W wielu przypadkach zdarza się, że musi minąć kilka bądź nawet kilkanaście lat, aby zjawisko przemocy wyszło na światło dzienne, a odpowiednie do tego instytucje mogły wkroczyć w rodzinę i podjąć działania pomocowe.

Działania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie koordynuje Zespół Interdyscyplinarny.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji takich jak:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżowie Sudeckim
2. Szkoły Podstawowe i Gimnazjum z terenu gminy
3. Gminny Ośrodek Zdrowia w Jeżowie Sudeckim
4. Komisariat Policji w Jeleniej Górze
5. Prokuratura Rejonowa w Jeleniej Górze
6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
7. Caritas
8. Kuratorska Służba Sądowa przy Sadzie Rejonowym w Jeleniej Górze

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań różnych jednostek, podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności przez:

1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie.
2. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.
3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie.
4. Rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Natomiast indywidualnymi przypadkami występowania przemocy zajmują się grupy robocze zwoływane na skutek zgłoszeń czy podejmowanych interwencji, w celu wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”. Zadania grupy roboczej polegają głównie na:

1. Opracowaniu i realizacji planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie.
1. Monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy.

2. Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Z analizy danych wynika, że przyczynami przemocy w rodzinie w Gminie Jeżów Sudecki są najczęściej: nadużywanie alkoholu, szczególnie nadużywanie alkoholu z objawami uzależnienia. Z posiadanych danych wynika, że najbardziej aktywna w identyfikacji zjawiska przemocy w rodzinie jest Policja. Funkcjonariusze policji z uwagi na bezpośredni kontakt z rodzinami, często w momencie ujawnienia przemocy, prawidłowo wdrażali procedurę „Niebieskiej Karty”, co pozwoliło na rozpoczęcie konkretnych działań pomocowych wobec rodzin, gdzie zostało ujawnione zjawisko przemocy w rodzinie. Podobnie wysoką aktywność w tym zakresie wykazują pracownicy socjalni OPS w Jeżowie Sudeckim, którzy dzięki systematycznej pracy socjalnej z klientami często prawidłowo diagnozują problem przemocy w rodzinie i wdrażają procedurę NK.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby rodzin, w których zaistniało zjawisko stosowania przemocy w roku 2015 potwierdzone procedurą „Niebieskiej Karty”:

Tabela 17. Liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.

	2012	2013	2014
Liczba rodzin , w których istnieje zjawisko przemocy w rodzinie = prowadzenie procedury Niebieskiej Karty	1	15	18
Liczba zamkniętych Niebieskich Kart, w tym:	1	4	5
• Na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy		2	1
• Rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	1	2	4

Powyższe dane mają również swoje odzwierciedlenie w danych statystycznych Komisariatu I Policji w Jeleniej Górze (dane zbierane na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych):

Tabela 18. Liczba interwencji Policji na terenie gminy dotyczących przemocy.

	2012	2013	2014
Interwencje dotyczące przemocy w rodzinie	6	15	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Policji

Przemoc w rodzinie na terenie naszej gminy jest problemem społecznym, który wzrasta z roku na rok. Przypadki znęcania najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętych ścianach i zamkniętym kręgu osób. Praktycznie ofiary przemocy boją się, a niejednokrotnie wstydzą się o tym mówić. Należy przypuszczać, że rzeczywista liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą jest znacznie wyższa niż wskazują na to przywołane statystyki. Osoby doznające przemocy domowej często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno jest określić dokładną skalę problemu przemocy. Od czasu powstania Zespołu Interdyscyplinarnego, działania podejmowane na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie są intensywniejsze i coraz bardziej skuteczne. Ponieważ przemoc w rodzinie jest ciągle dużym problemem naszej gminy, należy zatem wzmocnić dotychczasowe działania, które powinny mieć charakter współpracy interdyscyplinarnej poszczególnych instytucji lokalnych. Efektem takiej współpracy będzie skuteczne zapobieganie, rozpoznawanie oraz przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom. Z uwagi na powyższe fakty konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społeczeństwa, dostarczając wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemami. Niezbędne jest zapewnienie profesjonalnej i skoordynowanej pomocy. Ilość rodzin, w której występuje przemoc stanowi mały

odsetek mieszkańców gminy. Jednak biorąc pod uwagę poważne konsekwencje stosowania przemocy wobec członków rodziny, fakt występowania tego zjawiska w należy uznać za bardzo poważny problem społeczny.

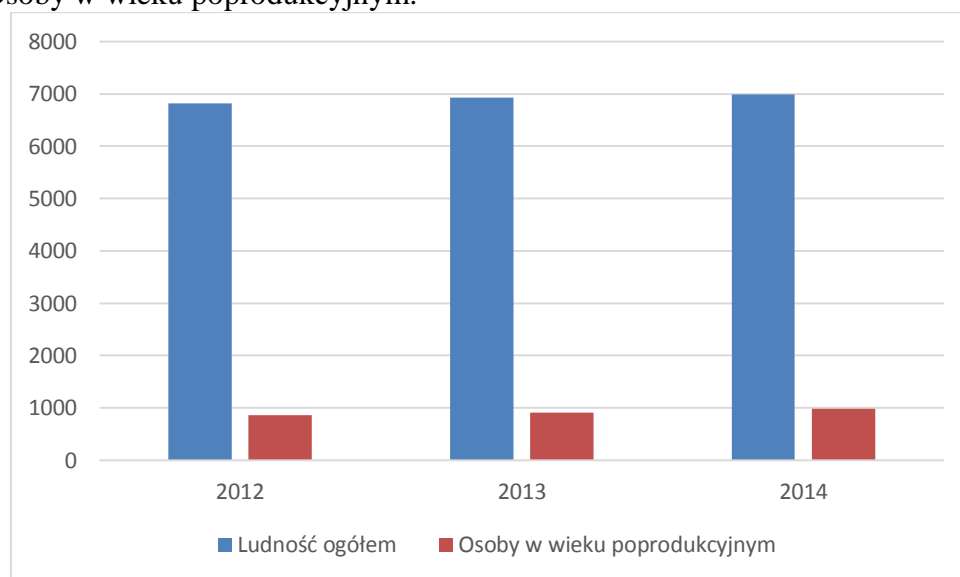
3.6. Problem starości

Starość jest okresem naturalnym w życiu człowieka. Naturalnym, ale trudnym. Nie zawsze człowiek stary potrafi zabezpieczyć sobie warunki egzystencji. Strategia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeżowie Sudeckim w stosunku do ludzi starych skierowana jest na podtrzymanie ich sprawności ruchowej i intelektualnej umożliwiającej zaspokojenie podstawowych potrzeb, a także ich aktywności społecznej oraz łagodzenie trudności związanych z wiekiem.

Tabela 19. Osoby w wieku poprodukcyjnym.

	2012	2013	2014
Ludność ogółem	6816	6925	6987
Osoby w wieku poprodukcyjnym	860	913	987
Udział % osób starszych w stosunku do ludności ogółem	12,62	13,18	14,13

Wykres 4. Osoby w wieku poprodukcyjnym.

Mówiąc "osoby starsze " mamy na myśli osoby w wieku poprodukcyjnym. W grupie tej oprócz problemów dotyczących sprawności fizycznej mamy również do czynienia ze zmianami psychicznymi wpływającymi na zdolność funkcjonowania w środowisku. Sytuacja ludzi starszych w okresie szybkich zmian gospodarczych jest złożona i uwarunkowana takimi czynnikami jak: pogorszenie stanu zdrowia, opieka zdrowotna, zanik tradycji międzypokoleniowych, przemiany kulturowe, niekorzystne warunki życia i pogorszenie sytuacji materialnej. Towarzyszy temu brak aktywności społecznej, osamotnienie, izolacja, nieporadność życiowa. Występuje stopniowe obniżenie procesów poznawczych, sztywność schematów myślowych, mniejsza zdolność przystosowania do nowych sytuacji, osłabienie pamięci. W sferze uczuć pojawia się osłabienie zainteresowania innymi osobami, niestabilność emocjonalna, zmienność nastrojów, płacliwość, skłonność do depresji, egoizm, wzrost podejrzliwości i poczucie zagrożenia, postawa roszczeniowa, domaganie się pomocy.

Uwzględniając specyfikę środowiska osób starszych istnieje konieczność stworzenia systemu, który będzie uwzględniał ich najważniejsze potrzeby. Ta grupa społeczna poza potrzebami utrzymania się „przy życiu” ma często potrzeby natury uczuciowej, otoczenie opieką, miłością, stworzenie wrażenia bycia potrzebnym. Są to bardzo trudne zadania opieki społecznej do wykonania.

Po podsumowaniu problemów społecznych występujących w Gminie Jeżów Sudecki można zauważyć, że największym problemem jest bezrobocie, ubóstwo i związane z tym wykluczenie społeczne, problemy rodzin niepełnych i wielodzietnych oraz problemy osób niepełnosprawnych i starszych. Dlatego też, opracowana w dalszej części Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeżów Sudecki w sposób szczegółowy służyć będzie realizacji określonych wyżej kierunków działań.

Rozdział IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: Strengths (silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- szanse - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska,
- zagrożenia - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań,
- mocne strony - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości),
- słabe strony - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części; wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmocnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje wytypowane 3 obszary działań na lata 2016-2024:

Obszar I - Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu oraz wykluczeniu społecznemu

Mocne strony	Słabe strony
-dobrze rozwinięta i stabilna struktura pomocy społecznej, -profesjonalnie przygotowana i kompetentna	-brak rozpowszechniania ofert pracy z zagranicy -brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych

<p>kadra, -możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa prawnego, -zaangażowanie gminy i pracowników OPS oraz innych instytucji w działalność na rzecz problematyki społecznej, -prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych -upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach</p>	<p>-brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia w gminie -wysoki poziom bezrobocia wśród klientów pomocy społecznej -niezdolność gospodarstw domowych do pokrywania wydatków koniecznych związanych z podstawowymi potrzebami -brak atrakcyjnych warunków do zatrudniania młodych ludzi -słabe dostosowanie ofert edukacyjnych do lokalnego runku pracy -marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem oraz wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia -dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego</p>
--	--

Szanse	Zagrożenia
<p>-wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach -osoby bezrobotne korzystają z dostępu do europejskich rynków pracy - możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy Unii Europejskiej) -wzmocnienie potencjału instytucji publicznych oraz rozwój aktywności i współpracy instytucji publicznych z sektorem niepublicznym w obszarze pomocy społecznej i integracji, w tym współpraca ośrodka pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy -zwiększenie efektywności wsparcia materialnego dla rodzin -rozbudowa narzędzi zapewniających osobom wykluczonym dostęp do usług publicznych pozwalających na powrót na rynek pracy -samozatrudnienie (założenie własnej działalności gospodarczej) jako forma przeciwdziałania bezrobociu</p>	<p>-brak perspektyw zawodowych zwłaszcza dla ludzi młodych -emigracja zarobkowa na skalę masową, niekorzystne tendencje w rodzinach spowodowane długookresowymi wyjazdami -przejmowanie złych nawyków przez młodzież -ubożenie społeczeństwa powodujące patologie społeczne -pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym -brak nowych inwestorów tworzących miejsca pracy</p>

Obszar II - Wspieranie rodzin

Mocne strony	Słabe strony
<p>-zapewnienie rodzinom pomocy w formie asystenta rodziny -działania OPS w kierunku przeciwdziałania problemowi ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, pomocy rodzinom niepełnym, ochrony macierzyństwa, wsparcia rodzin wielodzietnych</p>	<p>-brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci -ograniczone działania na rzecz</p>

<ul style="list-style-type: none"> -efektywna praca socjalna -przeprowadzenie analizy potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży -podejmowanie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania -dostosowywanie oferty spędzania czasu wolnego do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży -podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin 	<p>rozwoju placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</p> <ul style="list-style-type: none"> -brak poradnictwa specjalistycznego dla rodzin na terenie gminy, -brak żłobków i przedszkoli na terenie gminy, -postawy roszczeniowe części rodzin korzystających z pomocy tutejszego OPS, -coraz częstsze przypadki przemocy w rodzinie oraz jej skrywanie przez członków rodziny.
--	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> -malejąca liczba rodzin dysfunkcyjnych - dobre warunki do prowadzenia pracy socjalnej -rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży -możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy -odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych -wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego -wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> -kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym, zatracenie rodzinnych wartości, trudna sytuacja gospodarcza, wpływająca na kwestie związane z bezrobociem i ubóstwem w rodzinie, -niedostateczna w skali kraju promocja pozytywnego wizerunku małżeństwa i rodziny, -starzenie się społeczeństwa, -deficyt w obszarze codziennego sposobu komunikowania się w relacjach wzajemnych w rodzinie. -stereotypy tworzące niekorzystny klimat dla osób korzystających ze wsparcia OPS -niewystarczająca dostępność opieki medycznej w gminie

Obszar III – Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> -organizacja wydarzeń integrujących społecznie ukazujących znaczenie i wartość osób starszych -informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy -świadczanie przez OPS osobom starszym i niepełnosprawnym usług opiekuńczych, a w razie konieczności dopłacanie przez gminę do ich pobytu w domach pomocy społecznej, -podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi -opieka lekarzy rodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> -starzenie się społeczeństwa - niewystarczający system wsparcia dla osób niepełnosprawnych, obciążonych chorobami i starszych -postawy roszczeniowe utrudniające kompleksowość pomocy -pogłębiający się kryzys rodziny, narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny -trudności z asymilacją społeczną, związane z występującymi barierami społecznymi i architektonicznymi -brak działań mających na celu inicjowanie w gminie wolontariatu na rzecz osób starszych -brak na terenie gminy Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> -upowszechnianie informacji osobom starszym, niepełnosprawnym o ich prawach -wykorzystywanie potencjału ludzi starszych -kreowanie działań podnoszących aktywne formy spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne -możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> -brak w gminie grupy wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i opiekujących się niepełnosprawnymi lub starszymi -niski udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych -niskie świadczenia emerytalno-rentowe -starzenie się społeczeństwa -zanikanie modelu rodzin wielopokoleniowych oraz zmiany demograficzne, skutkujące wcześniejszym korzystaniem z systemu instytucjonalnego wsparcia -zrzucanie odpowiedzialności za opiekę nad osobą starszą/niepełnosprawną na instytucje -pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i niepełnosprawnością -brak wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu

Rozdział V. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Jeżów Sudecki

Kluczowym elementem niniejszej strategii jest misja, będąca naczelnym celem polityki społecznej Gminy Jeżów Sudecki, wokół której powinny koncentrować się działania różnych lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych gminy i jej mieszkańców. Misja precyzuje jaki powinien być wizerunek gminy w perspektywie następnych kilku lat i jakie są priorytety w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców. W procesie prac nad Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeżów Sudecki na lata 2016 – 2025, określono misję:

Wspólne działanie osób, instytucji i organizacji w celu podniesienia jakości życia społeczności lokalnej Gminy Jeżów Sudecki i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Akcentowany w misji system znajduje tu swoje rozwinięcie podkreślając rolę społeczności lokalnej na rzecz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom. Wszystkim działającym na rzecz rozwiązywania problemów społecznych przyświecać powinna idea podnoszenia jakości życia. Ten element wskazuje, że społeczność mieszkająca na danym terenie osiąga pożądany stan jakości życia nie tylko podnosząc indywidualnie jego poziom, ale także działając na rzecz tych, którzy nie do końca są sobie w stanie poradzić z codziennością. Misja ukazuje w tym zakresie konieczność szerokiego myślenia na temat przyszłości, mieszkania we wspólnocie.

W gminie Jeżów Sudecki funkcjonuje sprawny system pomocy społecznej umożliwiający osobom i rodzinom przewyższanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Prezentowana wizja uwypukla znaczenie systemu, czyli zespołu powiązanych funkcji na rzecz realizacji pomocy społecznej. Pomoc społeczna jest nastawiona w tym zakresie na przewyższanie trudnych sytuacji życiowych, dla tych co nie do końca sobie radzą rozwiązaniem powstałej sytuacji za sprawą dostępnych środków, możliwości uprawnień. Jak wynika z prowadzonych działań poznawczych w gminie, szereg problemów

identyfikowanych jako społeczne, przekracza możliwości realizacyjne poszczególnych osób. Proponowana wizja opisuje stan docelowy, przez co większość negatywnych zjawisk jest bądź minimalizowana bądź likwidowana i brzmi ona:

Kompleksowe wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Rozdział VI . Obszary działań, cele i zadania.

Głównym przesłaniem strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w Gminie Jeżów Sudecki i destabilizujących życie mieszkańców. Zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem efektywnej polityki lokalnej. Zintensyfikowanie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma na uwadze doprowadzenie świadczeniobiorców do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów.

6.1. Obszar I – Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu oraz wykluczeniu społecznemu

Bezrobocie oznacza stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy, zgłaszających gotowość do jej podjęcia. Konsekwencjami w funkcjonowaniu osób bezrobotnych i ich rodzin są przede wszystkim obniżenie własnej wartości, poczucie bezsilności i beznadziejności oraz niepewności statusu społecznego, pogorszenie standardu życia, ubóstwo, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, problem z zagospodarowaniem czasu wolnego. Konsekwencją społeczną jest ponoszenie przez społeczeństwo kosztów świadczeń na rzecz osób bezrobotnych

Cel strategiczny 1:

Rozwój systemów wspierających aktywność zawodową mieszkańców Gminy Jeżów Sudecki

Grupy docelowe:

osoby bezrobotne i ich rodziny
środowisko osób bezrobotnych
środowisko osób wykluczonych społecznie

Cel operacyjny 1.1.

Prowadzenie działań mających ograniczyć występowanie ubóstwa wśród mieszkańców.

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźnik osiągnięcia celu	Źródło finansowania
1. Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	- OPS - Asystent rodziny	Liczba rodzin objętych wsparciem	Budżet OPS
2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej	- OPS	Liczba rodzin	Budżet OPS

rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i innymi obowiązującymi aktami prawa		objętych wsparciem	
3. Edukacja rodzin w zakresie racjonalnego gospodarowania posiadanym budżetem domowym	- OPS - Asystent rodziny	Liczba rodzin objętych wsparciem	Budżet OPS

**Cel operacyjny 1.2.
Prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne.**

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźnik osiągnięcia celu	Źródło finansowania
1. Wdrażanie narzędzi i instrumentów aktywnej integracji (w tym kontraktów socjalnych)	- OPS - PUP	- Liczba osób objętych wsparciem - Liczba zastosowanych instrumentów i narzędzi aktywnej integracji	Budżet OPS Budżet PUP Środki UE
2. Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego i rzeczowego	- OPS - Organizacje pozarządowe	- Liczba osób/rodzin objętych wsparciem - Liczba udzielonych świadczeń	Budżet OPS Środki UE
3. Wspieranie osób bezrobotnych w procesie zmiany tj. uzyskaniu dodatkowych lub nowych kwalifikacji	- OPS - PUP	-Liczba zorganizowanych szkoleń dla bezrobotnych - Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach	Budżet OPS Budżet PUP Środki UE
4. Podejmowanie współpracy OPS z PUP na rzecz osób bezrobotnych	- OPS - PUP	-Liczba zawartych porozumień - Liczba osób objętych wsparciem w ramach zawartych porozumień	Budżet OPS Budżet PUP Środki UE

Przewidywane efekty:

- Poprawa sytuacji materialnej,
- Poprawa samopoczucia i kondycji psychicznej,
- Przekwalifikowanie zawodowe,
- Możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych,
- Możliwość podjęcia zatrudnienia,
- Nabycie umiejętności poruszania się na rynku pracy.

6.2. Obszar II – Wspieranie rodzin

W Gminie Jeżów Sudecki obserwuje się systematyczny wzrost liczby rodzin żyjących w ubóstwie. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję, a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy

wychowawcze, aż do wkraczania na drogę konfliktu z prawem. Aktywizacja społeczności lokalnej dla rozwiązywania trudnych problemów stanowi ważne i trudne wyzwanie dla pomocy społecznej.

Cel strategiczny 2:

Zintegrowany system wsparcia rodzin i opieki nad dzieckiem

Grupy docelowe:

Rodziny w trudnej sytuacji

Rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Rodziny, w których występuje przemoc

Dzieci i młodzież z tych rodzin

Cel operacyjny 2.1. Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich.

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźnik osiągnięcia celu	Źródło finansowania
1. Pomoc rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich poprzez przydzielenie asystenta rodziny	- OPS - asystent rodziny - kuratorzy sądowi	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny -Ilość asystentów rodziny	- Budżet OPS - środki MPiPS w ramach konkursu „Asystent rodziny”
2. Pomoc materialna i rzeczowa rodzinom w trudnej sytuacji, pozyskiwanie nieodpłatnie sprzętów i artykułów gospodarstwa domowego	OPS - placówki oświatowe - GKRPA - samorząd gminy	- Liczba rodzin objętych wsparciem - Ilość udzielonych świadczeń	- Budżet OPS - Budżet gminy - Budżet GKRPA
3. Współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją -	- OPS - Placówki oświatowe	- Liczba dzieci i młodzieży objętych oddziaływaniem	- Budżet OPS
4. Stworzenie możliwości korzystania przez członków rodzin (rodzice, dzieci) z nieodpłatnej pomocy psychologicznej	- OPS - GKRPA - ZI - placówki oświatowe - samorząd gminny	- Liczba udzielonych porad specjalistycznych	- Budżet OPS - GKRPA - Budżet gminy
5. Organizowanie grup wsparcia dla rodziców i opiekunów mających problemy opiekuńczo - wychowawcze	-OPS - ZI - placówki oświatowe	- Liczba osób objętych wsparciem	-Budżet gminy
6. Wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez zwiększenie członkom tych rodzin dostępu do różnych usług (np. Karta Dużej Rodziny)	- OPS - samorząd gminny	- Liczba rodzin objętych wsparciem - Liczba udzielonych świadczeń - Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	- Budżet OPS - GKRPA - Budżet gminy

Cel operacyjny 2.2. Prowadzenie kompleksowego systemu wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, alkoholizmu i wykluczenia społecznego

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźnik osiągnięcia celu	Źródło finansowania
1. Prowadzenie kampanii informacyjnych na temat negatywnych skutków przemocy, alkoholizmu i skutecznych sposobów jej przeciwdziałania	- OPS - ZI - GKRPA - samorząd gminny - placówki oświatowe	- Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych	- Budżet OPS - Budżet gminy - Środki instytucji zaangażowanych
2. Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy, w tym realizacja procedury „Niebieskiej Karty”	- OPS - ZI - Policja - GKRPA - placówki zdrowia - kuratorzy sądowi	- Liczba osób objętych wsparciem - Liczba niebieskich kart	- Budżet OPS - Budżet gminy
3. Monitoring sytuacji i przebiegu zmian w rodzinach dotkniętych zjawiskiem przemocy, alkoholizmu	- OPS - ZI - Policja - GKRPA - placówki zdrowia - kuratorzy sądowi	- Liczba wizyt w środowiskach w ramach działań - Liczba zamkniętych niebieskich kart	- Budżet OPS - Budżet gminy
4. Organizowanie wsparcia specjalistycznego dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie oraz osobom nadużywającym alkoholu i ich rodzinom	- PCPR - Jelenia Góra - OPS	- Liczba osób objętych wsparciem	- Budżet OPS - Budżet gminy - Środki własne instytucji
5. Minimalizowanie potencjalnych przyczyn występowania przemocy w rodzinie poprzez zabezpieczanie jej podstawowych potrzeb finansowych i rzeczowych	- OPS - placówki oświatowe	- Liczba rodzin objętych wsparciem - Liczba udzielonych świadczeń	- Budżet OPS - Budżet gminy - Środki własne instytucji
6. Systematyczna praca socjalna z rodziną	- OPS	- Liczba rodzin objęta wsparciem	- Budżet OPS
7. Realizacja programów zwiększających możliwości dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych do korzystania z wypoczynku, rekreacji, aktywnego spędzania czasu wolnego, sportu i zaspakajania podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (dożywianie w szkołach, żywność z programu FEAD)	- OPS - GKRPA - placówki oświatowe - samorząd gminny - organizacje pozarządowe - CARITAS	- Liczba zorganizowanych programów - Liczba uczestniczących w programach dzieci i młodzieży	- Budżet OPS - Budżet gminy - Środki własne instytucji
8. Prowadzenie programów	- GKRPA	- Liczba	- Budżet OPS

profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych m.in. alkohol, narkotyki, przemoc, dopalacze	- placówki oświatowe - samorząd gminny	zrealizowanych programów profilaktycznych - Liczba osób uczestniczących w programach	- Budżet gminy - Środki własne instytucji
---	---	---	--

Cel operacyjny 2.3. Wspieranie aktywności kulturalnej, artystycznej i sportowej wśród dzieci i młodzieży.

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźnik osiągnięcia celu	Źródło finansowania
1. Prowadzenie zajęć, kół zainteresowań, warsztatów rozwijających talenty i zainteresowania	- placówki oświatowe - samorząd gminny - kluby sportowe - organizacje pozarządowe	- Liczba zorganizowanych zajęć - liczba osób uczestniczących w zajęciach	- Budżet gminy - Środki instytucji zaangażowanych
2. Organizowanie zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystycznych w czasie wolnym	- placówki oświatowe - samorząd gminny - kluby sportowe - organizacje pozarządowe	- Liczba zorganizowanych zajęć - liczba osób uczestniczących w zajęciach	- Budżet gminy - Środki instytucji zaangażowanych
3. Udział dzieci i młodzieży w turniejach i rozgrywkach sportowych	- placówki oświatowe - samorząd gminny - kluby sportowe - organizacje pozarządowe	- Liczba zorganizowanych zajęć - liczba osób uczestniczących	- Budżet gminy - Środki instytucji zaangażowanych

Przewidywane efekty:

- Aktywizowanie społeczności lokalnej na rzecz współpracy dla wsparcia rodzin,
- Poprawa funkcjonowania rodzin,
- Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej i nadużywania alkoholu,
- Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- Wielopłaszczyznowe wsparcie rodzin w wypełnianiu ich funkcji,
- Stworzenie środowiska przyjaznego dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom,
- Wzrost świadomości mieszkańców dotyczących pożądanego modelu rodziny oraz zjawisk negatywnych występujących w rodzinach

6.3 Obszar III – Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym, zmodernizowanym społeczeństwie bardzo się zmieniła. Trzeba pamiętać, że starzenie się jest procesem, dlatego nie powinien to być okres nagłego wycofania się z życia społecznego, kulturalnego i towarzyskiego, ponieważ może to spowodować osamotnienie i izolację.

Cel strategiczny 3:

Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej

Grupy docelowe:

Osoby starsze
Osoby niepełnosprawne
Rodziny
Środowisko

Cel operacyjny 3.1. Utworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźnik osiągnięcia celu	Źródło finansowania
1. Rozwijanie świadczeń socjalnych oraz usług z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia dla osób starszych i niepełnosprawnych	- OPS - Gminny Ośrodek Zdrowia	- Liczba usług - Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	- Budżet gminy - Środki instytucji zaangażowanych
2. Wsparcie rodziny (opiekunów osób starszych) w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	- Samorząd gminny - OPS - Gminny Ośrodek Zdrowia	- Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych - Liczba podejmowanych działań	- Budżet gminy - Środki instytucji zaangażowanych
3. Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności do imprez kulturalnych i grup wsparcia	- OPS - Samorząd gminny - Organizacje pozarządowe - Biblioteka	- Liczba imprez kulturalno - integracyjnych	- Budżet gminy - Środki instytucji zaangażowanych
4. Rozwój systemu wsparcia pozainstytucjonalnego na rzecz osób starszych, ubiegających się o umieszczenie w DPS poprzez utworzenie Domu Dziennego Pobytu	- OPS - Samorząd gminny	- Liczba i rodzaj wprowadzonych usług	- Budżet gminy - Budżet OPS - Środki krajowe konkursowe
5. Rozwój i promocja wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych np. pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, zrobieniu zakupów	- OPS - placówki oświatowe - Samorząd gminny	- Liczba wolontariuszy - Liczba osób, objętych pomocą wolontariatu	- Budżet gminy - Środki instytucji zaangażowanych

Cel operacyjny 3.2. Podniesienie świadomości społecznej na temat starości i niepełnosprawności

Zadania	Realizatorzy	Wskaźnik osiągnięcia celu	Źródło finansowania
1. Wspieranie akcji promujących zdrowy styl życia, tworzenie warunków do rozwijania aktywności fizycznej i umysłowej osób starszych	- OPS - Samorząd gminny - Gminny Ośrodek Zdrowia - Biblioteki - Organizacje pozarządowe	- Liczba kampanii - Liczba zorganizowanych spotkań - Liczba uczestników	- Budżet gminy - Budżet OPS - Środki instytucji zaangażowanych
2. Organizowanie i wspieranie różnego typu inicjatyw mających na celu integrację społeczności lokalnej	- Biblioteki - Organizacje pozarządowe - Samorząd gminny	- Liczba uczestników	- Budżet gminy - Budżet OPS - Środki instytucji zaangażowanych
3. Wspieranie i organizowanie spotkań i wyjazdów o charakterze kulturalnym, wypoczynkowym, informacyjnym	- Samorząd gminny - Organizacje pozarządowe - Parafie	- Liczba uczestników	- Budżet gminy - Budżet OPS - Środki instytucji zaangażowanych
4. Kampanie informacyjne na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych	- OPS - Gminny Ośrodek Zdrowia - Samorząd gminny	- Liczba kampanii	- Budżet gminy - Budżet OPS - Środki instytucji zaangażowanych

Przewidywane efekty:

- Integracja osób starszych i niepełnosprawnych ze społecznością lokalną.
- Pobudzenie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych.
- Zmniejszenie liczby osób kierowanych do domów pomocy społecznej.

Rozdział VII . Źródła i struktura finansowania

Pełne wdrażanie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2025” będzie możliwe po stworzeniu sprawnego systemu finansowania. Podstawowymi źródłami finansowania zadań strategii będą:

- środki własne budżetu gminy – na realizację zadań własnych gminy,
- środki budżetu państwa przekazane gminie w formie dotacji na realizację zadań zleconych,
- środki pochodzące z programów pomocowych UE (Europejski Fundusz Społeczny),
- środki Narodowego Funduszu Zdrowia,
- środki własne podmiotów zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych,
- inne: darowizny, wsparcie

W dobie przemian gospodarczych następuje także przebudowa społeczeństwa. Zmieniają się tym samym potrzeby pomocy społecznej. Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku znacznie

przełożyła ciężar finansowania zadań pomocy społecznej na gminy – ustanawiając szereg zadań, które dotychczas były finansowane przez budżet państwa jako zadania zlecone, zadaniami własnymi. Te ogólne stwierdzenia i przełożenie finansowania nasuwają wniosek o konieczności przeznaczania w budżetach na najbliższe lata, w tym objęte realizacją niniejszej strategii większych środków finansowych. Ponadto realizacja nowych zadań pomocy społecznej wymaga od służb bardziej specjalistycznej, fachowej obsługi. Ważnym elementem pracy tych służb będzie wyjście w teren z pracą, pomagającą rozwiązywać problemy i uczyć potrzebujących radzić sobie samym. Konkretnie przyznanie środków finansowych na realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie odbywać się poprzez uchwalenie przez Radę Gminy Jeżów Sudecki

- budżetu gminy na dany rok budżetowy,
- uchwalania programów profilaktycznych.

Rozdział VIII. Zarządzanie realizacją strategii

8.1. Wdrażanie i harmonogram strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeżów Sudecki na lata 2016-2025 obejmuje zasięgiem czasowym okres dziesięciu lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzania niezbędnych zmian dostosowawczych, wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach. Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie gminy mianowicie: problematyki osób starszych i niepełnosprawnych, bezrobocia i ubóstwa oraz wsparcia dla rodzin. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, grup sąsiedzkich, rodzin, wolontariuszy. Samopomoc i samoorganizacja obywateli jest często bardziej efektywna niż interwencja instytucji publicznych. Realizatorami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz twórcami i koordynatorami programów celowych będą:

- Rada Gminy
- Urząd Gminy
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- instytucje, organizacje społeczne i pozarządowe, Kościół Katolicki, oraz osoby fizyczne i prawne, zaangażowane w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej.

Tabela 20. Harmonogram wdrażania niniejszej strategii.

		Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu do realizacji <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeżów Sudecki na lata 2016-2025</i>	październik 2016
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią	październik 2016 – 31 grudzień 2025
Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii	na koniec każdego

		roku w terminie do 31 marca roku następnego
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy	w razie potrzeb od października 2016 do grudnia 2025.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii	IV kwartał 2025r. – w terminie do 31 marca roku następnego

8.2. Monitoring i ewaluacja

Zgodnie z art. 110 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeżów Sudecki na lata 2016-2025* będzie Ośrodek Pomocy Społecznej. Natomiast sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów, którzy realizować będą poszczególne zadania, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w strategii.

Istotnym elementem monitorowania będzie sporządzanie sprawozdań z rocznych planów realizacyjnych, pokazujących postępy na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i projektów oraz celów operacyjnych i strategicznych, w tym celu został opracowany wzór karty monitoringu wdrażania strategii, jak poniżej:

OBSZAR PRIORYTETOWY				
.....				
CEL STRATEGICZNY				
.....				
CEL OPERACYJNY				
.....				
ZADANIE	Realizator	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
.....

8.3. Zmiany w strategii

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy w Jeżowie Sudeckim. W szczególności przedmiotowa strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta Gminy lub Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie Jeżów Sudecki organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych lub poszczególnych mieszkańców.

Zakończenie

Większość problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy uznawane są za problemy społeczne, będące konsekwencjami zakłóceń życia zbiorowego. Ich przykładem jest głównie

bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia, niepełnosprawność, przemoc i starość. Problemy te nie występują w izolacji od siebie, zachodzi pomiędzy nimi często związek przyczynowo - skutkowy np.: bezrobocie powoduje nie tylko utratę środków utrzymania, ale również pogłębienie i nawarstwienie innych problemów takich jak: bezradność, izolacja społeczna, uzależnienia (często powodujące utratę pracy) itp. Powyższe problemy będą się pojawiać lub pogłębiać na skutek braku zabezpieczenia finansowego. Gwarantem prawidłowego funkcjonowania człowieka jest bowiem zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych takich jak: żywność, odzież, dach nad głową. Brak dostatecznych środków finansowych powoduje, że większość osób zgłasza się o wsparcie do pomocy społecznej. Dlatego też konieczne jest, aby w szczególnie trudnym dla osoby lub rodziny okresie udzielona pomoc pozwoliła na faktyczne zaspokojenie elementarnych potrzeb bytowych. W przypadku braku możliwości radzenia sobie z czynnościami domowymi lub z samoobsługą, w celu jak najdłuższego zatrzymania osób w środowisku, zapewnienie pomocy usługowej. Ciężar tej pomocy musi przejąć gmina, której sytuacja jest tym trudniejsza, że cedowane są na nią nowe zadania, dotychczas finansowane przez budżet państwa, a obecnie przekazane do finansowania gminie. Z tego też względu należy poszukiwać dodatkowych środków np.: unijnych oraz wspierać gminę przez wszystkie podmioty, w tym organizacje pozarządowe działające na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Poza wsparciem finansowym, rzeczowym lub usługowym, konieczne jest rozwijanie pomocy w formie np.: poradnictwa, wsparcia psychologicznego lub prawnego, aktywizację społeczną, powoływanie zespołów interdyscyplinarnych, rozwój samopomocy. Celem tych wszystkich działań ma być zapobieganie marginalizacji i doprowadzenie do usamodzielnienia osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych oraz wyposażenie ich w narzędzia umożliwiające samodzielne radzenie sobie z pojawiającymi się problemami i potrzebami. O pełnym usamodzielnieniu nie będzie jednak mowy bez zapewnienia bezrobotnym zatrudnienia w różnych formach np.: zatrudnienie socjalne, roboty publiczne, prace interwencyjne, itp. Konieczne jest tu wyrównywanie szans różnych grup społecznych, w tym osób niepełnosprawnych, kobiet, ludzi młodych i długotrwale bezrobotnych. Nie bez znaczenia pozostaje w tym zakresie rozwój edukacji ustawicznej oraz jej dostosowanie do potrzeb rynku pracy oraz istniejących problemów.

Problemy społeczne mają wielowymiarowy charakter i ich rozwiązanie wymaga systemowych rozstrzygnięć, dlatego też wskazane jest dążenie do wypracowania wspólnego zintegrowanego systemu pomocy skierowanego ku całej rodzinie, a nie odrębnie do poszczególnych jej członków. Należy doprowadzić do wypracowania programów i współdziałania wszystkich podmiotów powołanych w celu rozwiązywania społecznych problemów (przedstawiciele władzy lokalnej, pomocy społecznej, oświaty, kultury, zdrowia, organizacje pozarządowe, kościelne itp.) Przedstawiciele w/w instytucji i organizacji muszą prowadzić nie tylko wspólne działania w celu rozwiązywania lub łagodzenia problemów, ale też przeciwdziałanie ich powstawaniu. Podejmowane wspólnie działania winny mieć również na celu przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu osób lub grup oraz włączenie w życie społeczne środowisk już wykluczonych. Podmioty realizujące powyższe działania muszą zwiększać efektywność podejmowanych działań, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji ich przedstawicieli oraz wprowadzanie nowych form pracy. Niezbędne jest także uzupełnienie brakujących elementów infrastruktury socjalnej, bez której niemożliwa będzie realizacja założonych celów. Przygotowywane programy profilaktyczne i naprawcze oraz ich realizacja muszą być poddawane społecznej ocenie i w razie konieczności aktualizowane i dostosowywane do aktualnych potrzeb i sytuacji.

SPIS TABEL

Numer tabeli	Tytuł tabeli	Strona
Tabela 1	Liczba mieszkańców gminy w latach 2012-2014	6
Tabela 2	Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014	7
Tabela 3	Ruch naturalny ludności w gminie w latach 2012-2014	7
Tabela 4	Struktura prowadzonej działalności gospodarczej prowadzonej na terenie Gminy Jeżów Sudecki według sekcji.	8
Tabela 5	Pracujący mieszkańcy gminy	9
Tabela 6	Zasoby mieszkaniowe	9
Tabela 7	Dodatki mieszkaniowe	9
Tabela 8	Oddziały przedszkolne w gminie	10
Tabela 9	Oddziały przedszkolne w gminie	11
Tabela 10	Porady lekarskie	11
Tabela 11	Powody przyznania świadczeń przez OPS w latach 2012-2014	15
Tabela 12	Ilość osób otrzymujących świadczenia finansowe OPS w latach 2012-2014	16
Tabela 13	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne	16
Tabela 14	Bezrobotni zarejestrowani w PUP w latach 2012-2014	18
Tabela 15	Wybrane kategorie bezrobotnych	19
Tabela 16	Rodzaje przemocy – formy zachowań	23
Tabela 17	Liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie	25
Tabela 18	Liczba interwencji Policji na terenie gminy dotyczących przemocy	25
Tabela 19	Osoby w wieku poprodukcyjnym	26
Tabela 20	Harmonogram wdrażania niniejszej strategii	39

SPIS WYKRESÓW

Numer wykresu	Tytuł wykresu	Strona
Wykres 1	Liczba mieszkańców gminy z podziałem na kobiety i mężczyzn	6
Wykres 2	Zestawienie liczby rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	17
Wykres 3	Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn zarejestrowanych w PUP Jelenia Góra w latach 2012-2014.	18
Wykres 4	Osoby w wieku poprodukcyjnym	26